

a c t u a l i t a t e a

Mircea Mihăies

CONTRAFORT

ACUM VREO trei ani, o bună prietenă a propus câtorva intelectuali să-și creeze bloguri. Urma ca firma ei să asigure logistica, ba chiar să le plătească un fel de drepturi de autor pentru ce aveau să „posteze“. M-am numărat printre cei vizați. Mă felicit și azi că n-am cedat ispitei noului și banilor. Știu că „a fi sau a nu fi“-ul zilelor noastre se traduce prin „nu bloghezi, nu ești“. Prefer de-o mie de ori anonimatul, decât să ajung așa cum văd că încep să fie câțiva dintre amicii mei atrași de vraja perversă a bloggoferei. Dacă la început jucăria părea atrăgătoare, în clipa de față, după vreun an și jumătate-doi, simt în ei o tensiune permanentă, o încordare fără obiect, o nerăbdătoare incapacitate de a duce la capăt o conversație și un agresiv dezinteres în a discuta despre altceva decât despre postările de-acum cinci minute și reacțiile blogo-dependenților la acele postări.

Observ, la rândul-mi, că alunec, în ce-i privește, într-o supărătoare mefiență. Știu de-acum că despre orice am vorbi, există riscul ca ei să facă public subiectul eventualelor noastre bârfe. Din inocente cum erau, acestea devin instantaneu gravissime. „Small-talk“-ul se metamorfozează în „major offence“. Și asta pentru că blogul nu va reuși niciodată să redea expresia adâncă a vocii umane. Un lucru spus pe-un ton compătimitor poate dobândi nuanțe acuzatoare prin trecerea din zona rostului în cea a scrisului.

Nu mai vorbesc de adevărata industrie a denunțului născută odată cu proliferarea gigantică a blogurilor. În orice neisprăvit zace un Torquemada, în orice ulcerat cu acces la tastatura computerului descoperi un Saint-Just și în orice țoapă resentimentară un exemplu de vigilență autogenerată. Toți acești vânători de scame pe haina altuia i-au substituit cu aplomb și inimaginabil succes pe turnătorii din vremea de aur a Securității. Și anume, partea cea mai sinistră a informatorilor: cei care te urau pentru simplul motiv că făceai umbră pământului. Bloggerul-standard e un ins neliniștit, ce moare de grija altuia, dar nu-și vede bârna din propriii ochi. Din acest motiv, „moderează“ orice remarcă susceptibilă să demonstreze că „împăratul e gol“ ori că marile lui dezvăluri nu dezvăluie nimic. Ele sunt de regulă un amestec de informații preluate amatoristic, minciuni, supoziții bolnavicioase (adică ce ar face el dacă ar fi în locul celor incriminați!) și de psihanalitică, vinovată aspirație de a-i domina pe ceilalți.

I-aș excepta de la regulă pe blogger-ii din sfera culturii, alcătuiți evident din altă plamadă. În aceste cazuri e vorba de pasiune autentică, de plăcerea de a împărtăși, nu de înrolarea într-un război al manipulării și în bătăliile mizerabile pentru supremație publică. Intrați, de pildă, pe blogul *terorism de cititoare*, al unei doamne pline de vervă și desăvârșit gust literar și veți înțelege mai bine ce vreau să spun.

În celelalte cazuri, nu trebuie ignorat aspectul mercantil al afacerii. Un blogger de succes devine interesant pentru firmele gata să-și promoveze produsele. Cunosce bloggeri care deja câștigă bani buni din reclamele găzduite. Ei și-au capitalizat succesul într-un moment în care harababura internetistică părea să devină viitorul *passe-temps* al omenirii. În afara câtorva maniaci, va trece și această modă. Au mai existat epoci în care toată lumea ținea jurnale intime sau toată lumea scria scrisori. Există, desigur, diferențe fundamentale între scrierea unui jurnal și incontinența postărilor pe blog. Confesiunea jurnalieră, de cele mai multe ori cu autoadresare, avea și un limpede scop curativ: te eliberai de griji, probleme și obsesii încredințându-le foi de

Cine sunt și ce vor blogger-ii?

hârtie și reușei, în felul acesta, să mergi mai departe.

Bloggerul are cu totul alte scopuri: el trebuie să iște scandal (altminteri coboară vertiginos pe scala măsurătorilor de trafic), să se exprime cât mai „expresiv“ (adică să stâlcească vocabule, să contribuie la îmbogățirea argoului și să schilodească, în general, gramatica) și să-ți dea impresia că fără comentariile și dezvăuirile lui Pământul nu s-ar mai învăța în jurul axei sale (și, vorba cuiva, împreună cu aceasta în jurul Soarelui.) Bloggerul e implicat, responsabil, atent, predestinat. Un fel de gestionar vigilent al catastrofelor, mici și mari, dar iminente ale omenirii. Pe umerii lui plasmatici, de Atlas virtual, atârnă întreaga greutate a unui univers gata de implozie. Ei, dacă n-ar fi el, de câte ori n-ar fi succombat umanitatea sub asediul nebănuitorilor și primejdioaselor forțe distructive cuiubărite în cele mai stranii locuri: în elita intelectuală și printre naivii care se încapățânează să creadă că viața e altceva decât un lung șir de cinice atacuri la adresa bunului simț, decenței și onoarei.

Adevărul e că nu-l merităm: la insomnia, perspicacitatea și inventivitatea lui, bloggerul ar merita o soartă mai bună. Nu se poate să nu-i simți constantul tremur al vocii, semn al nerăbdării de a intra pe laptop pentru a vedea ce comentarii s-au mai agățat de ultima postare. Bloggerul trăiește doar între un text și altul, de la micul bulgăre de litere lansate în cyberspace, la eventualul ecou stârmit de acesta. Indiferent de timp și spațiu, el depune o enormă energie – dar pentru ce? Efectul tinde spre zero, influența e din ce în ce mai discutabilă, iar placerea de altă dată a fost înlocuită de crisparea de a descoperi că nimănui – sau prea puținora – le pasă de nesomnul, neliniștea și speranțele tale. Și dacă la mijloc n-ar fi ritmul infernal, poate că acest joc de societate-fără-societate ar avea farmecul său. Dar e suficient să stai câteva minute în preajma unui titular de blog, pentru a constata în ce măsură s-a instaurat dezumanizarea și cât de ridicol se învârtă totul în jurul acestui viciu solitar cu aparența participării la o partidă cu miză mare.

De fapt, bloggerul nu e în competiție cu alții, în ciuda faptului că fiecare accesare e atent înregistrată.

Primum

Așteptând o carte

CÂND RECITESC, pentru a doua sau a treia oară, o carte, mi se pare că trăiesc mai multe vieți: prima - în tinerete, la cea dintâi lectură; la lectura a doua - viața din acel moment cu experiența și speranțele acumulate între timp; iar acum - cu tristețea greu de stăpânit că parcurg pentru ultima dată "Anna Karenina", de Lev Tolstoi. Mi se pare ca un testament moral între lumea nobilă de demult și aceasta, în mijlocul căreia ne ducem viața.

Așteptând o carte - printre ploii și ninsori - existența noastră din această toamnă ploioasă și iarnă târzie a fost marcată de neprețuita ofertă pe care ne-o face redacția cotidianului "Adevărul", cu minunatele 100 de titluri promise, dintre care, iată, ne apropiem de cifra 10...

Un dar mai mare, de sărbători, decât oricare altul: cărțile procurate cu greu, pe la cinci și un sfert dimeinea, dintre care autori ca: Victor Hugo, Charles Dickens, Mark Twain, Liviu Rebreanu, Rudyard Kipling, James Fenimore Cooper, Lev Tolstoi au ocupat deja locul

În orice neisprăvit zace un Torquemada, în orice ulcerat cu acces la tastatura computerului descoperi un Saint-Just și în orice țoapă resentimentară un exemplu de vigilență autogenerată.

Bloggerul luptă cu propria lui neliniște și, vai, superficialitate. Chiar dacă a nimerit un subiect valabil, ritmul de tăvălug în care trăiește îl determină să-l dea fără scrupul de-o parte. Din acest motiv, senzația pe care-o ai e de dispariție a oricărei ierarhii. Pentru consumatorul de blog, relatarea despre tragediile din Fâșia Gaza sunt la fel de importante (sau neimportante) ca evocarea fugară a unui apus de soare. Aduse la același numitor comun – al insignifianței – ele se așază ca mărgelile pe ață, reflectând din ce în ce mai palid realitatea lumii.

Impregnați de propriile fandacsii, bloggerii riscă să deraieze de pe orbita normalității. Universul paralel construit cu fiecare nouă postare îi împinge într-un soi de nevroză a comunicării cu orice preț, a dorinței bolnave de a fi mereu prezent. Intimitatea dispare încetul cu încetul și profilul psihiatric al nevropatului se conturează tot mai precis. Obligația cvasi-profesională de a fi mereu „pe fază“, suferința că ți-a luat-o altul înainte, ciuda că nu ești unul mereu în „top ten“ pot constitui serioase motive de îngrijorare. Nu și pentru blogger: pentru el, mersul pe aratură (arătura virtuală, desigur), a intrat deja în firea lucrurilor.

Am remarcat, însă, de-o vreme încoace, o stranie orientare a multor blogger-i spre trecut. E semnul sigur al înfrângerii în competiția fără reguli în care s-au înscris de bună voie și nesiliți de nimeni – sau din dorința megalomanică de a fi clipă de clipă în centrul atenției. Orice psihanalist începător îți va spune că retranșarea pe amintire, trecut, copilărie semnaleză existența sau apropierea unei crize. Prezentul e flasc, viitorul pare turtit și neatrăgător, așa că singurele raze de lumină vin din trecut. Bloggerul învins își aduce aminte de orice: de prima zi de școală, de gustul înghețatei de altădată, de dispariția / reapariția biscuiților „Eugenia“, de Gagarin, de tramvaiele cu taxatoare, de marile defilări de 1 mai și 23 august, de pâinea cu magiun mâncată în recreații, de gustul cornurilor de douăzeci și cinci de bani și-al nemuritoare șunci de Praga, de filmele rusești și de muzica Margaretei Pâslaru. Să nu ne iluzionăm, totuși, că aceste „madlene“ înseamnă altceva decât apropierea inevitabilă a bolii. Nu e dat oricărui blogger să fie un Proust. Nici măcar al propriului timp irosit în joaca de-a demiurgia tehnologică. Atunci când nu sunt niște ticăloși patentăți, veniți din spațiul televiziunii și presei scrise pentru a deversa surplusul de dejecții încă cenzurate în spațiul public, ori niște ticăloși gata să servească obscurele cauze ale luptei pentru putere, bloggerii îmi par, tot mai mult, niște victime. Deplâng sclavia voluntară în care s-au avântat cu o râvnă ce nu are decât o ieșire: colapsul psihic și ruina fizică. Dea Domnul să mă înșel, dar mai vorbim peste trei-patru ani! ■

de onoare pe noptierele sau în bibliotecile noastre.

Altele vor sosi săptămânal și, încă de pe acum, mă bucur pentru fiecare dintre ele.

Mă întâlnesc, la chioșcul de ziare din apropiere, cu oameni de vârstă și categorii diferite. Toți așteaptă cu răbdare, aliniați într-un rând civilizată, cărțile cartonate, apărute în condiții grafice de excepție.

Intru în vorbă cu ei; unii spun că le citesc cu pasiune pentru prima dată, alții că le-au mai parcurs, dar le cumpără pentru copiii lor, sau le recitesc cu melancolia amintirilor. Sunt și domni mai rafinați, care urmăresc traducerea de acum, stilul - comparat cu alte ediții; și dintre cei mai îndepărtați de carte, care au totuși o considerație deosebită față de volumele achiziționate, considerându-le un fel de comoară - avere spirituală pentru urmași.

Și, deodată, o mare înțelegere îmi luminează sufletul: aceste răspunsuri sincere îmi demonstrează că nu a dispărut cu totul setea noastră de lectură, curiozitatea de a afla mai multe, de a ne umple sufletele cu înțelepciunea înaintașilor.

Dimpotrivă: chiar dacă suntem mai puțini cei pasionați, am rămas prieteni statomici ai marilor autori din lumea întreagă. Este, desigur, un câștig sufletesc în pragul unei crize economice mondiale...

Ion C. ȘTEFAN